

TER BESLISSING

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R via M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Datum

13 oktober 2025

Onze referentie

BZ2520999

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota

Wapenexport Indonesië - Radarsystemen (definitieve uitvoer)

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

Aanleiding

Vergunningaanvraag van

Vertrouwelijk vertrekste bedrijfsinformatie

voor de definitieve uitvoer van militaire goederen (radarsystemen) naar Indonesië.

Geadviseerd besluit

M: Graag uw akkoord met **positief** buitenlandpolitiek advies aan R gezien de uitkomst van de toetsing aan de 8 criteria van het EU Gemeenschappelijk Standpunt, alsmede het versturen van bijbehorende Kamerbrief naar de Tweede Kamer.

R: Graag uw akkoord met **toewijzing** van een vergunningaanvraag voor de uitvoer van militaire goederen, op basis van het advies van M, alsmede met het versturen van bijbehorende Kamerbrief naar de Tweede Kamer.

Kernpunten

Transactie

- Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

 verzoekt toestemming voor de definitieve uitvoer van militaire goederen (vier keer een complete set van verschillende typen radarsystemen inclusief toebehoren en reserveonderdelen) naar Indonesië t.w.v. € 100.500.000;
- Ontvanger van de systemen is

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

, een Indonesische scheepswerf

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie
- De eindgebruiker is de marine van Indonesië. De systemen worden geïntegreerd op vier

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

 korvetten van de Indonesische marine als onderdeel van de modernisering van de Indonesische marinevloot;
- Bij toewijzing van deze aanvraag dient de Tweede Kamer conform de motie El Fassed¹ versneld te worden geïnformeerd d.m.v. een Kamerbrief, aangezien

¹ (Kamerstuk 22 054, nr. 172)

het de definitieve uitvoer van complete systemen betreft met een transactiewaarde van boven de € 2 miljoen,- met een eindbestemming niet zijnde een EU-, NAVO- of daaraan gelijk gesteld land (Australië, Japan, Nieuw-Zeeland, Zwitserland);

Datum
13 oktober 2025

Onze referentie
BZ2520999

- In het verleden is op verschillende niveaus meermaals akkoord gegaan met aanvragen met als eindgebruiker de marine van Indonesië, het meest recent in augustus 2025

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

Deze vergunning betrof een

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

voor een marineschip. Bij deze vergunningverlening is tevens een Kamerbrief verstuurd;²

- In februari 2025 is op ministersniveau akkoord gegaan met de uitvoer van radar- en C3-systemen met als eindgebruiker de Indonesische marine t.w.v. € 86.000.000,-, waarover eveneens een Kamerbrief is verstuurd

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

3

- Er zijn geen relevante EU-*denials*.

Buitenlandpolitieke overwegingen

- Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport is **positief**, waarbij extra aandacht is besteed aan criteria 2 (eerbiediging mensenrechten) en 4 (regionale stabiliteit);
- De mensenrechtensituatie in Indonesië is een blijvend punt van aandacht. Er zijn met regelmaat gewelddadige incidenten (o.a. met onafhankelijkheidsgroeperingen) in de Papoea provincies,

Internationale en diplomatieke betrekkingen

- De Indonesische marine is voor zover bekend niet betrokken bij punten van zorg t.a.v. mensenrechtenschendingen in Indonesië. Daarom bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen zullen worden ingezet voor binnenlandse onderdrukking, dan wel ernstige schendingen van mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht. Toetsing aan criterium 2 is **positief**;
- Indonesië heeft verschillende grensgeschillen, maar zoekt hiervoor naar diplomatieke of internationaalrechtelijke oplossingen, waardoor het risico op militaire escalatie gering is;
- China betwist een deel van de Indonesische EEZ bij de Natuna-eilanden (bijv. m.b.t. visrechten), maar **niet** het Indonesisch eigendom van deze eilanden;
- De radarsystemen uit voorliggende aanvraag die marineschepen tijdens hun inzet op zee in kunnen zetten dragen bij aan de veiligheid op zee en daarmee aan de bescherming van de gehele archipel;
- De korvetten uit voorliggende aanvraag kunnen door de Indonesische marine worden ingezet en rondom de *Natuna*-eilanden worden gestationeerd ter bescherming van de Indonesische territoriale wateren. Het risico op offensieve inzet jegens andere landen is echter gering, gezien de diplomatieke en vreedzame opstelling van Indonesië;
- Gelet op het bovenstaande bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen door de Indonesische marine zullen worden ingezet voor agressie

² (Kamerstuk 22 054, nr. 461)

³ (Kamerstuk 22 054, nr. 452)

jegens een ander land of het met kracht bijzetten van territoriale aanspraken.
Toetsing aan criterium 4 is **positief**.

Datum
13 oktober 2025

Economisch en/of strategisch belang

Onze referentie
BZ2520999

- De transactiewaarde is aanzienlijk en bedraagt € 100.500.000;
- Toewijzing van deze vergunningaanvraag geeft de mogelijkheid voor [redacted] om een grote order te realiseren wat kan leiden tot vervolgoorders.

Toelichting

Transactie [redacted] verzoekt toestemming voor de definitieve uitvoer van vier keer een complete set van diverse typen radarsystemen inclusief toebehoren en reserveonderdelen naar Indonesië t.w.v. € 100.500.000.

De systemen worden geïntegreerd op vier [redacted] korvetten van de Indonesische marine als onderdeel van de modernisering van de Indonesische marinevloot. De huidige systemen op de korvetten zullen worden vervangen door de systemen uit voorliggende aanvraag. De volledige transactie bestaat uit de volgende systemen:

- [redacted] brengt data afkomstig van verschillende systemen en sensoren op een schip – waaronder systemen uit voorliggende aanvraag – samen t.b.v. besluitvormingscycli;
- [redacted], systeem ter identificatie van mogelijke dreigingen;
- [redacted], middellange-tot-lange afstand vuurgeleidingsradar traceert en volgt doelen voor vuursystemen zoals luchtverdedigingssystemen.
- [redacted], dit systeem stelt het schip in staat om tactische data uit te wisselen met andere platformen zoals luchtvaartuigen of landeenheden;
- [redacted], dit systeem detecteert elektromagnetische signalen afkomstig van bijv. radargeleide vuursystemen en bouwt hiermee een beeld op van de operationele context;
- [redacted]
- 4x documentatie, training, services, uitvoeringstests, reserveonderdelen

Ontvanger van de systemen is [redacted], een Indonesische scheepswerf [redacted]. De eindgebruiker is de marine van Indonesië.

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

Datum
13 oktober 2025

Onze referentie
BZ2520999

Toetsing EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport

*Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport is **positief**, waarbij extra aandacht is besteed aan criterium 2 (eerbiediging mensenrechten en naleving humanitair oorlogsrecht) en criterium 4 (regionale stabiliteit).*

Internationale verplichtingen (CR1)

Deze transactie is in overeenstemming met de internationale verplichtingen van Nederland, waaronder wapenembargo's van de VN, de EU en de OVSE, alsook met verdragen inzake non-proliferatie van massavernietigingswapens en andere relevante internationale afspraken. Toetsing aan criterium 1 is dan ook **positief**.

Mensenrechten (CR2)

Bescherming van mensenrechten is in Indonesië grondwettelijk vastgelegd; naleving is op verschillende terreinen een punt van zorg. Er zijn in bredere zin zorgen over de ruimte voor het maatschappelijk middenveld.

Internationale en diplomatieke betrekkingen

De Indonesische marine is voor zover bekend niet betrokken bij punten van zorg t.a.v. mensenrechtenschendingen in Indonesië. Daarom bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen zullen worden ingezet voor binnenlandse onderdrukking, dan wel ernstige schendingen van mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht. Toetsing aan criterium 2 is **positief**.

Interne conflicten (CR3)

De Indonesische marine speelt een ondersteunende rol t.a.v. het conflict in Papoea, bijvoorbeeld d.m.v. het vervoeren van personeel en materieel. De

Internationale en diplomatieke betrekkingen

Indonesische marine is voor zover bekend echter niet direct betrokken bij punten van zorg t.a.v. het gebruik van geweld door het Indonesische leger.

Datum
13 oktober 2025

Internationale en diplomatieke betrekkingen

Onze referentie
BZ2520999

Het is niet waarschijnlijk dat de transactie leidt tot het uitlokken, verlengen of verergeren van bestaande spanningen of conflicten in Indonesië. Toetsing aan criterium 3 is **positief**.

Handhaving regionale stabiliteit (CR4)

Indonesië heeft een aantal lopende grensgeschillen met verschillende buurlanden. Ook in de Zuid-Chinese Zee is al geruime tijd sprake van diverse maritieme geschillen, in het bijzonder over bepaalde eilanden in het gebied. Een gevolg hiervan is dat de maritieme capaciteiten van de betrokken landen worden uitgebreid. De spanningen tussen m.n. China en de Filipijnen lopen op. Indonesië is geen partij bij het dispuut, maar de Chinese lijnenkaart (*9 dash line*) overlapt met de Indonesische EEZ. Daarom houdt Indonesië de gebeurtenissen in het conflict en de Chinese activiteiten in het gebied nauwlettend in de gaten, zie onder.

Indonesië heeft drie vloten met als thuishavens Tanjungpinang, Surabaya en Sorong. Het hoofdkwartier van de Indonesische marine is gevestigd in Jakarta.

Internationale en diplomatieke betrekkingen

De Natuna-eilanden bevinden zich in de Zuid-Chinese Zee. China betwist een deel van de Indonesische EEZ bij de Natuna-eilanden, maar **niet** het Indonesisch eigendom van deze eilanden.

Internationale en diplomatieke betrekkingen

Indonesië maakt zich in toenemende mate zorgen over de oplopende spanningen en de bijbehorende wapenwedloop die lijkt plaats te vinden in die regio.

Internationale en diplomatieke betrekkingen

De gesprekken tussen

ASEAN en China over een *Code of Conduct* voor de Zuid-Chinese Zee zijn in 2023 geïntensiveerd, mede op voorspraak van Indonesië.

Datum
13 oktober 2025

Onze referentie
BZ2520999

Internationale en diplomatieke betrekkingen

Negatieve toetsing aan criterium 4 vereist het bestaan van een duidelijk risico dat de te leveren militaire goederen ingezet zullen worden voor agressie jegens een ander land of het met kracht bijzetten van territoriale aanspraken. Gelet op het bovenstaande, alsook gezien het feit dat Indonesië aanwezige spanningen of geschillen doorgaans via de diplomatieke weg tracht op te lossen en China het Indonesisch eigendom van de Natuna-eilanden niet betwist, bestaat er in dit geval geen duidelijk risico. Toetsing aan criterium 4 is **positief**.

Veiligheid NL en bondgenoten (CR5)

Bij toetsing aan criterium 5 wordt gewogen welke gevolgen de transactie heeft voor de Nederlandse defensie- en veiligheidsbelangen en die van bondgenoten, en hoe groot het risico is dat de goederen tegen de eigen troepen of die van bondgenoten gebruikt worden. Deze transactie heeft in dat kader geen significante gevolgen. Toetsing aan criterium 5 is daarom **positief**.

Houding terrorisme/grensoverschrijdende criminaliteit/non-prol (CR6):

Toetsing aan criterium 6 kan negatief uitvallen indien het land van eindbestemming terrorisme en internationaal georganiseerde criminaliteit heeft gesteund of aangemoedigd; diens internationale verplichtingen, in het bijzonder wat betreft het niet-gebruiken van geweld en het humanitair oorlogsrecht, heeft geschonden; verdragen met als doel het tegengaan van non-proliferatie, wapenbeheersing en ontwapening niet heeft ondertekend, geratificeerd of geïmplementeerd. Daarvan is in het geval van Indonesië geen sprake. Toetsing aan criterium 6 is **positief**.

Omleidingsrisico (CR7)

Gelet op de specifieke aard van de goederen (radarsystemen voor korvetten), de grote financiële omvang, het belang van Indonesië bij het eigen gebruik van deze goederen, het aannemelijke eindgebruik, de aanwezige documentatie (eindgebruikersverklaring, contracten) en het feit dat eindgebruiker (de Indonesische marine) voor zover bekend niet betrokken is geweest bij omleidingsincidenten is het risico hierop minimaal. Toetsing aan criterium 7 is **positief**.

OS-toets (CR 8):

Volgens de OECD/DAC-lijst behoort Indonesië tot de *Upper Middle Income Countries*. Indonesië heeft de grootste economie van Zuidoost-Azië en de sociale uitgaven (waaronder gezondheidszorguitgaven en onderwijsuitgaven) zijn gemiddeld gelijk gebleven. Het percentage defensie-uitgaven van het BNP ligt al een aantal jaar net onder de 1%. Dit is ruim onder de OESO-DAC norm van 4,5%.

Datum

13 oktober 2025

Onze referentie

BZ2520999

De overheid van Indonesië leverde de afgelopen jaren positieve OS-inspanningen. Deze lopen geen risico om tenietgedaan te worden door deze transactie. De toets aan criterium 8 is daarom **positief**.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Alle informatie afkomstig uit de vergunningaanvraag betreft bedrijfsvertrouwelijke informatie die niet openbaar gemaakt kan worden op grond van artikel 12 Douane Wetboek van de Unie. Daarnaast bevat de nota mogelijk gevoelige informatie die schadelijk kan zijn voor bilaterale relaties en/of de (inter)nationale veiligheid.